

Školitelský posudek

Diplomová práce: České středoškolské poetiky (1908-2007)

Autor: František A. Podhajský

Nejprve vysvětlení: můj posudek je sice veden jako školitelský, na podobu samotné práce jsem však měl minimální vliv, neboť se mi dostala do ruky až hotová. Posudek tak nabývá rázu spíše oponentního.

Dějiny českých středoškolských poetik jsou zajímavé a dosud nevytěžené téma. Proto je třeba ocenit diplomantovu snahu nesoustředit se na vybrané detaily, nýbrž přednostně postihnout početné množství textů jako celek, tj. sestavit jejich soupis včetně recenzních ohlasů, vsadit je do kontextu dobových školských reforem a skicovitě představit jejich obsah. Tento nanejvýš nutný a nelehký úkol, který musí předcházet jakémukoli detailnějšímu rozboru diplomant splnil kultivovaným jazykem a přehledným způsobem, vytvořil si tím vhodné podmínky pro další výzkum. Právě pozitivisticky laděné deskriptivní přehledy nepochybně učiní z předložené diplomové práce neopominutelný text pro jakékoli další badatele v této oblasti. Z podaného přehledu navíc vytanula pozoruhodná role Jana Mukařovského v utváření středoškolské výuky české literatury, důležitost a trvalost jeho snahy změnit podobu literární výuky je z práce zjevná a volá po důkladnějším rozboru.

Přes konstatovaná pozitiva nelze zamlčet četné nedostatky, které jsou v práci patrné a které mohly být - nemohu si odpustit - odstraněny, pokud by diplomant využíval konzultací. Omezím se jen na zásadní: Z práce není jasné, proč autor vybral za předmět zkoumání léta 1908 až 2007, přesněji, proč nešel za rok 1908. V úvodu neobjasnil, jak ke sledovanému tématu přistoupili předchůdci a v čem se jeho přístup od nich metodologicky liší. Úvody k jednotlivým kapitolám nemají shrnovat obsah, ale nastínit zvolený postup a využitou literaturu včetně autorova postoje k ní, to se diplomantovi podařilo jen výjimečně, např. v kapitole o letech 1948 až 1989. Autor zcela rezignoval na komparativní shrnutí v závěrech jednotlivých kapitol, předchozí představení jednotlivých, mnohdy rozdílných knih po něm přitom přímo volalo. O určité dílčí syntézy se pokusil až v závěru, závěr však měl vyhradit celkovému shrnutí vycházejícímu právě z dílčích kapitol. Absence shrnující syntézy a hlubších výkladů, které by vyústily v zásadní otázky (např. jaká byla vazba teorie literatury na dobové ideologie, proč určitá období teorii literatury podporovala, jiná nikoli), se nejeví náhodná. Stejným nedostatkem trpí i krátké výkladové kapitoly, ve kterých se autor pokusil postihnout proměnu pojmu umění v jednotlivých poetikách. Tyto výklady jsou povrchní, terminologicky nepřesné. Zcela zavádějící shledávám používání termínu psychologický. Tento termín lze vzhledem k jeho obecnosti vztáhnout na jakýkoli duševní stav, čímž ztrácí výpovědní hodnotu, objevují-li se tudíž v definicích odkazy ke konkrétním mohutnostem (např. obrazotvornosti) či konkrétním psychickým stavům (např. vzrušení), nelze se omezovat jen na konstatování, že se jedná o psychologické definice, je třeba je charakterizovat přesněji. Uvítal bych také stručné představení jednotlivých autorů poetik, vždyť jejich profesní zaměření jistě sehrálo důležitou roli v koncipování publikovaných textů, většina autorů již navíc není známá ani odborníkům. Závěrem několik zlovyků: historický presens je nadužíván, mnohdy působí zavádějícím způsobem (jedná se přece o historickou práci), zájmeno svůj je zcela zbytečné, uvádíme-li ve větě autora a dílo, četné archaismy (např. alebrž) působí vykonstruovaně a uměle.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat známkou velmi dobře.

prof. Tomáš Hlobil

Přerov 6.9. 2007